

EDUKATIVNI PROGRAMI U KULTURI

2022

za mlade u institucijama kulture

www.pogon.hr
www.mmh.hr

Музеј на град Негозино

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AUTORICE

Valentina Gambiroža Staković, Ida Jagar

PROJEKT

The Melting Pot

DONATOR

Fondacija TEMPUS (Republika Srbija)

PARTNERSKE ORGANIZACIJE

Nacionalno udruženje osoba koje rade s mladima – NAPOR (Srbija)

Galerija Matice Srpske (Srbija)

Mreža mladih Hrvatske (Hrvatska)

POGON – Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade (Hrvatska)

Muzej grada Negotina (Sjeverna Makedonija),

Savez izviđača Makedonije (Sjeverna Makedonija)

KOORDINATORICA AKTIVNOSTI

Ida Jagar (Pogon)

IZDAVAČ

Nacionalno udruženje osoba koje rade s mladima – NAPOR

Narodnog Fronta 35/28, 21000 Novi Sad, SERBIA

DIZAJN I NASLOVNICA

ACT Printlab d.o.o.

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

“Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne znači odobravanje sadržaja, koji odražava samo stavove autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.”

Za dalju upotrebu ili reprodukciju materijala iz ovog dela koji se pripisuje trećoj strani, dopuštenje se potrebno tražiti direktno od nosioca autorskih prava.

OBRAZAC A:

**PROGRAM OMLADINSKOG RADA U
INSTITUCIJI KULTURE – PRIMER 1**

1.1 OPĆE INFORMACIJE O PROGRAMU OMLADINSKOG RADA U INSTITUCIJI KULTURE

Naziv programa:	A što ta umjetnost?!
Trajanje programa (časova):	16
Broj učesnika:	20
Trajanje programa (časova):	90 min
Ciljevi programa:	<p>Upoznati mlade osobe s konceptima suvremene umjetnosti.</p> <p>Potaknuti mlade osobe na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.</p> <p>Pružiti mladima alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija.</p> <p>Oснаžiti mlade osobe na aktivno sudjelovanje u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.</p>
Specifični ishodi učenja:	<p>sudionici_će razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela</p> <p>sudionici_će su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti</p> <p>sudionici_će su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci</p> <p>sudionici_će znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe</p> <p>sudionici_će znaju planirati vlastite aktivnosti i načine uključivanja u radu umjetničkih organizacija i centara za kulturu</p> <p>sudionici_će razumiju problematiku i važnost prostora u kulturnom radu</p> <p>sudionici_će znaju oblikovati svoje ideje i artikulirati potrebe mladih za prostorom u kulturi</p> <p>sudionici_će prepoznaju raznovrsnost programa suvremene umjetnosti</p> <p>sudionici_će su sudjelovali na multimedijским izložbama, sound art izložbama, predstavama i performansima</p> <p>sudionici_će su mogućnosti artikulirati svoje stavove i percepcije radova suvremene umjetnosti -sudionici_će aktivno sudjeluju u radu centra za kulturu iz pozicije mladih</p>
Metode:	<p>Refleksija, diskusija</p> <p>Prezentacija/predavanje</p> <p>Individualni rad</p> <p>Rad u grupi</p> <p>Istraživački rad</p> <p>Studijski posjeti</p> <p>Artist talk</p> <p>Ice breaker-i</p>
Materijali za učenje i literatura:	<p>"Manual for facilitators in non-formal education involved in preparing and delivering the programme of study sessions at European Youth Centres", Edited and co-written by Sabine Klocker with contributions by the Education and Training Unit of the Directorate of Youth and Sport and the trainers of the Training Courses for Facilitators 2004 and 2005, Council of Europe, 2005</p> <p>"Toolbox for Trainers - A booklet of inspiration on non-formal education activities created by the participants of training for trainers "Youth Catalyst", graphically edited by Kateřina Martínková, 2019, Czech Republic</p> <p>Programi za mlade u kulturnim institucijama, online:</p> <p>https://www.moma.org/calendar/programs/199</p> <p>https://www.palazzograssi.it/en/education/teens/the-activities/</p> <p>https://kumu.ekm.ee/en/youth/</p> <p>https://www.stedelijk.nl/en/museum/blikopeners</p> <p>https://www.tate.org.uk/research/publications/tate-papers/16/artist-rooms-young-people-and-learning-2009-10</p> <p>https://www.guggenheim.org/for-families</p> <p>https://www.icaboston.org/ica-teens</p> <p>https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/educators</p>

1.2 PODACI O REALIZATORIMA PROGRAMA

Naziv udruženja:	Mreža Mladih Hrvatske		
Naziv institucije kulture:	Pogon - Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade		
Mesto:	Zagreb, Hrvatska		
Ime i prezime omladinskog radnika/ce:	Valentina Gambiroža Staković	Telefon i e-mail:	valentina@mmh.hr 00385976992131
Ime i prezime radnika u kulturi:	Ida Jagar	Telefon i e-mail:	ida.jagar@pogon.hr 00385912330091

1.3 PLAN SPROVOĐENJA PROGRAMA OMLADINSKOG RADA U INSTITUCIJI KULTURE

Br susreta	Satnica	Opis aktivnosti	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
1	90 minuta	Pogon Jedinstvo			
1.1.	45 min	<p>Upoznavanje: sudionici_ ce se ukratko predstave (čime se bave, iz koje organizacije/ustanove dolaze), koja su iskustva polaznika_ ca u sudjelovanja u kulturi i kulturnim programima, dijeljenje iskustava</p> <p>Predstavljanje programa i ciljeva: voditeljica sudionicima_ cama predstavlja projekt, ciljeve projekta, kao i svrhu, trajanje programa te neformalne metode rada koje će se koristiti tijekom testiranja programa.</p> <p>Očekivanja i strahovi pomoću stabla očekivanja: Svaki sudionik_ ca dobiva nekoliko samoljepljivih papira s uputom da na njih ukratko napišu svoja očekivanja tijekom sudjelovanja u programu, ali i eventualne strahove - ono što ne žele da se dogodi. Voditeljica potom te samoljepljive papire stavlja na unaprijed pripremljeni flipchart. Potiče se zajednička diskusija o očekivanjima i strahovima.</p>	Razgovor, otvorena diskusija, prezentacija	Ostvarena je grupna povezanost i kohezija	<p><i>Sudionici_ ce su upoznati s projektom, ciljevima projekta</i></p> <p><i>Sudionici_ ce su upoznati s ciljevima i svrhom programa</i></p> <p><i>Sudionici_ ce su osvijestili vlastita očekivanja od programa</i></p> <p><i>Sudionici_ ce su osvijestili prepreke koje ih mogu ograničavati ili utjecati na njihovu motivaciju tijekom testiranja/provedbe programa</i></p>
1.2.	45 min	Prostor Jedinstva, uvod u nezavisnu kulturu, obavijesti o programu	Prezentacija/ predavanje	Upoznavanje s osnovnim okvirima institucionalne/ van institucionalne- nezavisne kulture	Sudionici_ ce su upoznati s osnovnim okvirima institucionalne/ van institucionalne- nezavisne kulture
1.3.	15 min	Refleksija	Otvorena diskusija o prvom susretu, vođena rasprava o očekivanjima i dojmovima prvog susreta	Povezivanje kroz rad u grupama	Sudionici_ ce su osvijestili vlastita učenja

2.	90 min	"Rad, (ne)rad i samo-disciplina", Pogon i WHW, Galerija Nova			
2.1.	30 min	Sudionici_ ce se vodi kroz izložbu (kustosko vodstvo), objašnjavanje koncepta prekarnog rada i kako se pojedinačni radovi i umjetnici_ ce bave tom temom. Izložba u središte postavlja radove koji otvaraju pitanja prekarnog rada u kulturi i čimbenika koji utječu na nesigurne radne uvjete u kontekstu neoliberalnog kapitalizma. Temeljni cilj ove izložbe je otvoriti problemska pitanja s kojima se susreću mladi u kulturnom polju, prikazati kontinuitet nestabilnog umjetničkog i kulturnog polja te istaknuti nužnost umrežavanja kulturnih radnica i radnika.	Prezentacija/ vodstvo	Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti.	Sudionici_ ce su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti. Sudionici_ ce su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci. Sudionici_ ce znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe.
2.2.	70 min	Sudionici_ ce na temelju rada nastalog u sklopu projekta kustoskog kolektiva BLOK "Aplauz ne plaća stanarinu" na prazne razglednice zapisuju negativna iskustva u radu ili studiju - iskustva kroz koja su se osjetili u nepovoljnom položaju u odnosu s institucijom/poslodavcem - s jedne strane opisuju iskustvo i svoje osjećaje vezane uz tu situaciju - s druge strane razglednice zapisuju rješenje - kako bi ta komunikacija trebala izgledati što oni žele od institucije i kako bi razriješili svoje loše osjećaje u toj situaciji - tehnika nije bitna, težište je na sadržaju. Sudionici_ ce stave sve razglednice na jedno mjesto, one se pomiješaju i ostali izvlače i čitaju tuđa iskustva, daju svoj savjet drugima kako bi se to moglo riješiti - grupa se povezuje kroz dijeljenje proživljenih nepovoljnih iskustava.	Individualni rad Rad u grupi, diskusija i refleksija	Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.	Sudionici_ ce su osvijestili kategorije prekarnog rada u umjetnosti, probleme nedostatka - prostora, financija, motivacije

3	90 minuta	Mirjana Vodopija, Iva Čurić "Vrijeme preokreta", 90-60-90, Pogon Jedinstvo			
3.1.	15 min	Uvod u rad Galerije 90-60-90, temama kojima se bave, kako je nastala i kako je napredovala, razgovor s voditeljicom Marijanom Stanić, diskusija.	<i>Razgovor, otvorena diskusija, prezentacija</i>		
3.2.	60 min	Posjet izložbi bez vodstva. "Vrijeme preokreta" istraživački je projekt umjetnice Mirjane Vodopije baziran na istraživanju inspiriranom fenomenom akumuliranja i naglog otpuštanja nakupljene energije. Tijekom 2020. godine više je događaja potaklo razmišljanja o takvoj prirodi stvari i pojava. Počevši od nakupljanja kinetičke energije prije zemljotresa, inkubacije prije izbijanja simptoma bolesti pa do nakupljanja broja zaraženih prije naglog izbijanja pandemije. Nakupljanje energije i njeno naglo oslobađanje prisutno je u istraživanjima u različitim područjima znanosti: u fizici, kemiji, političkim znanostima, ekonomiji, biologiji, ekologiji, ali i u umjetnosti. Sudionici_ ce prolaskom kroz postav koji se sastoji od video i audio instalacije primjećuju začudnost zvukova i slika koje se distorziraju pri približavanju. Sudionici_ ce iskustveno prilaze instalaciji mehaničkog konja. Nakon prolaska i uranjanja u postav Sudionici_ ce kao zadatak za iduću sesiju imaju napisati legendu za izložbu - uvodni informativni tekst koji se nalazi na ulazu i svoj dojam izložbe, koje emocije (ako ikakve) je postav u njima izazvao.	<i>Individualni rad</i> Rad u grupi, diskusija i refleksija, artist talk	Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti.	
3.3.	15 min	Refleksija			

4	90 minuta	Mirjana Vodopija "Vrijeme prokreta", 90-60-90, Pogon Jedinstvo			
4.1.	30 min	Sudionici_će prezentiraju svoje uvodne tekstove za izložbu, uključujući i način na koji bi svojim vršnjacima_kinjama i mladoj publici koja nema formalno obrazovanje ili nije upoznata sa suvremenom umjetnosti prezentirali postav.	Razgovor		
4.2.	45 min	Sudionici_će prolaze postav s umjetnicom koja ih vodi kroz izložke i koncept. Nakon izrada legendi Sudionici_će pričaju s umjetnicom i uspoređuju svoje dojmove s umjetničkom namjerom. Sudionici_će postavljaju pitanja umjetnici i kustosicama o pristupu, temama koje ih zanimaju, o konceptu, o procesu postavljanja.	Rad u grupi, diskusija i refleksija, artist talk	Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.	
4.3.	15 min	Refleksija o razlici između njihove percepcije i umjetničkog koncepta.	Rad u grupama		Sudionici_će su osvijestili vlastita učenja

5	90 minuta	Prostor nezavisne kulture - Pogon Jedinstvo i klub Močvara			
5.1.	15 min	Sudionici_će u grupama koje su karakteristike prostora za kulturu - što sve prostor za kulturu treba imati u fizičkom smislu - kako se oni osjećaju u tim prostorima što ih privlači ili odbija.	Diskusija		Sudionici su uvedeni u temu prostora za kulturu
5.2.	60 min	Sudionici_će prolaze kroz prostor Pogona Jedinstvo s voditeljem Jedinstva. Svaki prostor se opisuje s funkcionalne strane - velika dvorana, mala dvorana, backstage, spremišta, podrumi, alatnica i tako dalje. Sudionike se potiče da prolaze kroz prostor i interagiraju s prostorom. Sudionici_će boravkom u svim prostorijama Jedinstva uspoređuju vlastita očekivanja od prostora s postojećim prostorom. Voditelj Jedinstva opisuje svakodnevno funkcioniranje tog prostora i načina na koje se resursi koriste na jednom konkretnom primjeru koncerta, izložbe, predstave ili konferencije. Nakon prolaska kroz kutke Jedinstva Sudionici_će u kratkoj rubrici "pitaj Željka" postavljaju pitanja vezano uz procese produkcije i održavanja infrastrukture. Težište je na osvješćivanju konkretnih zadataka koji su nužni za funkcioniranje centra za kulturu i stanja infrastrukture prostora Jedinstva i ostalih prostora za kulturu u gradu Zagrebu. Sudionici_će zatim s koordinatoricom programa Kluba Močvara prolaze kroz prostor kluba. Sudionicima se ukazuje na razlike i sličnosti u potrebama prostora Kluba Močvara i Jedinstva kako u korištenju tako i u namije. Nakon prolaska prostorom kluba sudionici kroz aktivnost "pitaj Ivanu" postavljaju pitanja vezana uz koncertnu produkciju, održavanje prostora i suodnosa kluba i centra za kulturu.	Prezentacija/ predavanje Diskusija	Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija. Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici razumiju problematiku i važnost prostora u kulturnom radu
5.3.	15 min	Sudionici_će kao zadatak dobivaju razmisliti i popisati koje su to karakteristike prostora za kulturu i mlade koje bi oni očekivali kao mlade osobe.	Individualni rad		Sudionici počinju oblikovati svoje ideje i artikulirati potrebe mladih za prostorom u kulturi

6	90 minuta	"The Pink Curse" Galerija Miroslav Kraljević - otvoreni studio			
6.1.	15 min	Sudionici_ ce prolaze kroz postav izložbe bez vodstva i zapisuju dojmove o radovima. Sudionicima_ icama se objasni da imaju tzv. preview izložbe netom prije javnog otvorenja.	Individualni rad		
6.2.	60 min	<p>Interakcija s umjetnicama i postavom. "The Pink Curse" ili "Roza kletva" djeluje kao performans i instalacija u nastajanju. Govori o ženskom prijateljstvu u doba nesigurnih prilika i smanjenih uvjeta za rad. Forma se oblikuje prema oblicima i materijalima poput metala, stakla i plastelina. Materijali su međusobno postavljeni u prostor tražeći pravi omjer u likovnoj kompoziciji u odnosu na izvođačice i tijelo. Instalaciju kreiraju oštri predmeti, ženska tijela, rastezljivi komadi odjeće putem kojih se kreira područje onoga što je ženi važno i nedodirljivo, ali i bolno. Istraživački proces rada u nastajanju uključuje razgovor; tekstualnu razmjenu osobnih priča; produkciju objekata; video, svjetlo i zvuk unutar i izvan tkanine; izvođenje s raznim medijima; improvizacijske slike. Unutar Otvorenog studija autorice istražuju oblike prijateljstva u odnosu na društveni i individualni kontekst. Putem otvorenih plesnih, likovnih i interaktivnih radionica nude se novi oblici rada nastali dijeljenjem iskustva unutar kolektiva. Ideja rada je uključiti vanjske sudionike u postojeći koncept rada te završnu prezentaciju rezultata radionica.</p> <p>Umjetnice u slobodnoj interakciji kroz prostor izložbe uvode sudionike u koncept i radove nakon čega u strukturiranom razgovoru umjetnice upisuju cijeli proces nastanka izložbe i kako je ona povezana s njihovim privatnim odnosima i umjetničkim radom. U sklopu strukturiranog razgovora sudionice_ ce se upoznaje s teorijskim konceptima koji tematiziraju suodnos i dinamiku između umjetničkog rada i prostora (termin tzv. white cube).</p> <p>Sudionici_ ce su mogućnosti povezati konkretan prostor s umjetnički procesom i zajedno sa umjetnicama i kustosicom artikuliraju odgovore na pitanja:</p> <p>Koliko prostor utječe na rad?</p> <p>Određuje li taj prostor izložbu ili obrnuto?</p> <p>U kojoj mjeri fizičke karakteristike diktiraju promjene u umjetničkom radu?</p> <p>Kustosica Galerije Miroslav Kraljević nastavno na postavljena pitanja u razgovoru i diskusiji s umjetnicama prezentira princip otvorenog studija - zbog čega je konkretno u slučaju Galerije Miroslav Kraljević uveden u program i kako vrijeme utječe na krajnju izložbu.</p>	<p>Artist talk</p> <p>Studijski posjet</p> <p>Razgovor, otvorena diskusija, prezentacija</p> <p>Rad u grupi</p>	<p>Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti.</p> <p>Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.</p>	<p>Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela.</p> <p>Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti.</p> <p>Sudionici su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci.</p> <p>Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe.</p>
6.3.	15 min	Neformalno druženje na otvorenju izložbe s publikom, izmjene dojmova i refleksija.	Refleksija		

7		Prostori - što smo vidjeli i što želimo vidjeti			
7.1.	15 min	Na sredini prostorije nalazi se rola wc papira. Sudionici_ice dobivaju uputu da svatko uzme papira koliko smatra da joj treba. Nakon povratka na svoja mjesta, svatko o mora ispričati pozitivnih stvari koje su se dogodile koliko je uzeo komadića papira.	Ice breaker		
7.2.	60 min	Sudionici_ice pripreme vlastite refleksije i dojmove i preporuke za prostor za kulturu i mlade te ih čitaju u grupi. Sudionice_ice se uvodi u sesiju s kratkom retrospektivom - što smo vidjeli - s naglaskom na kontrastu između dva prostora - tzv. black box Jedinstva i white cube Galerije Miroslav Kraljević. Sudionici_ice svako za sebe dobiva post it-ove na koje zapisuje odgovore na pitanja. Svaki sudionik_ica zapiše tri pojma ili osjećaja za svako pitanje. Kroz pitanja se prolazi jedno po jedno: Kako smo se osjećali u prostoru? Što bismo htjeli osjećati u prostoru? Što bi prostor institucije kulture trebao imati da bi bio i prostor za mlade? Isti proces se ponavlja za sva pitanja: voditeljica postavlja pitanje, piše to pitanje na flipchart. Sudionici_ice zapisuju svoje osjećaje ili zahtjeve te voditeljica na pripremljene flipchartove s pitanjima lijepi post it-ove s feedbackom grupe. U grupi se zatim prolazi kroz svaki pojam ili anonimno ili uz pristanak sudionika_ica koji onda pobliže objašnjavaju zašto mi je taj pojam/problem/osjećaj važan osobno i zašto je važan u kontekstu prostora za kulturu i mlade. Kroz usporedbu odgovora sudionici_ice komentiraju koliko i kako im se ideje poklapaju i gdje se i kako i razilaze.	Individualni rad Refleksija Rad u grupi	Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija. Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici razumiju problematiku i važnost prostora u kulturnom radu. Sudionici znaju oblikovati svoje ideje i artikulirati potrebe mladih za prostorom u kulturi. Sudionici aktivno sudjeluju u radu centra za kulturu iz pozicije mladih.
7.3.	15 min	Diskusija i refleksija.	Rad u grupi		

8	90 minuta	Nelo Akamatsu, Kontejner, Galerija Nova - sound art i zvuci svakodnevice			
8.1.	15 min	Kratki uvod kroz igru asocijacije - sudionici_ice u krug izgovore prvu riječ ili dojam kojem padne na pamet kada kažemo riječ ZVUK	Ice breaker		
8.2.	60 min	Kustosko vodstvo kroz rad - sudionice_ice se upoznava s konceptom sound arta i samim radom i umjetnikom. Rad se sastoji od staklenih posuda napunjenih vodom. Svaka posuda ima mali magnet unutra te se u svakoj posudi stvara mini vortex. Posjetitelji oslušuju pojedinačni zvuk svake posude kroz tubu na vrhu. Rad se temelji na kombinaciji inovativnih zvukova i tradicijskih japanskih tonova koji se koriste u obredne svrhe. Sudionici_ice dobiju zadatak probati samostalno identificirati od kojih elemenata se sastoji rad. Kroz rad kustosica razjašnjava umjetnički pravac sound arta, njegov razvoj, nastanak i pravce te prezentera sudionicima_icama koncept rada, rad samog umjetnika, njegove prijašnje radove i kako se ovaj rad uklapa u teme kojima se umjetnik bavi. Kroz strukturirani razgovor sudionicima_icama se razlaže svaki element rada - od čega se sve rad sastoji, kako se elementi spajaju i kako postavljanjem u prostor ti elementi čine umjetnički rad koji je pred njima. Sudionicima_icama se pokazuje konkretne elemente rada - žice, posude, spajanje, raspored elemenata i procesa stavljanja. Sudionici_ice nabrajaju koje dijelove su identificirati a koje nisu. Sudionicima_icama se zadaje zadatak field recordinga - promišljanja što za njih znači tradicijski zvuk (u kulturološkom, ne u nacionalnom smislu) te dobiju zadatak snimiti zvuk koji ih najviše asocira na njihov kulturološki kontekst u live verziji. Važno je naglasiti da je to terenski snimljen zvuk a ne zvuk preuzet s interneta.	Prezentacija/ predavanje Studijski posjet Individualni rad Rad u grupi Istraživački rad Prezentacija/ predavanje Individualni rad Istraživački rad	Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti. Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.	Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela. Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti.

8.3.	15 min	Refleksija i pitanja. Kustosica kratko prezentira svoju organizaciju, sudionicima_icama se presenteraju razni načini uključivanja u rad organizacije, kao i radni zadaci koji podrazumevaju određene pozicije u organizaciji - od početnog uključivanja do potencijalnog zaposlenja u sektoru.	Refleksija, diskusija	Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe. Sudionici su mogućnosti artikulirati svoje stavove i percepcije radova suvremene umjetnosti.
------	--------	--	-----------------------	--	--

9	90 minuta	Adnan Dupanović "Iz taloga" Atelier Žitnjak - periferija i regija			
9.1.	10 min	Voditeljica uvodi u posjet Ateljeu pojašnjavajući specifičnost prostora, njegove lokacije i suodnosa s lokalnom zajednicom.	Razgovor		
9.2.	60 min	<p>Prije samog posjeta galeriji sudionicima_icama se postavljaju pitanja - Što očekujemo od posjeta ovom prostoru? Kako zamišljamo ovaj prostor temeljno na prikazu na društvenim mrežama i iskustvom nekih sudionika?</p> <p>Sudionici_ice prolaze kroz prostorije ateljea, kustos im prezentira povijest same zgrade kao i sadašnje stanje, raspored i način korištenja zgrade kao umjetničkog ateliera i izložbenog prostora.</p> <p>Q&A sudionici_ice postavljaju pitanja vezana uz korištenje prostora.</p> <p>Izložba - Adnan Dupanović "Iz taloga". Bihački slikar i grafičar Adnan Dupanović izlaže radove iz tri novija ciklusa: Imigranti, Human Pattern i Lični zapisi (2020./2021.). Radi se o slikama nastalim kombiniranom tehnikom s elementima kolaža, gdje se specifične i općeljudske figure pronalaze u stiliziranom, apstrahiranom okolišu obrađenom s naklonom prema slikarstvu enfomela. U slučaju ciklusa nazvanog prema njima to su, dakako, migranti tj. izbjeglice (posebno s Bliskog i Srednjeg istoka te sjeverne Afrike), koji u Dupanovićev rodni Bihać nisu došli s namjerom da ostanu, ali ih neprilike tzv. migrantske krize prisiljavaju na postupni ostanak i prilagodbu prostoru i kulturi što sve više postaju mjesto (i) njihovog života, a s lokalnim stanovništvom uspostavljaju različite veze, pa tako i prijateljske, međusobno snažne i važne. Ciklus Human Pattern posvećen je Romima, koji u Bosni i drugim zemljama nekadašnje Jugoslavije te ostatka Balkana stigmatu 'Drugih' nose, nažalost, od pamtivijeka; stoga sadašnje stanje novih sukoba, ali i povremenih suradnji i ispreplitanja među kulturama (što su samo naizgled radikalno različite), potiče ili prisiljava beziznimno sve pojedince i grupe na preispitivanje zastarjelih zasada svojih života.</p> <p>Kustos prezentira izložbu i pravac figurativne suvremene umjetnosti. Sudionicima_icama se razjašnjava da suvremena umjetnost nije samo multimedijalna umjetnost. Sudionici_ice reflektiraju na konkretnu temu izložbe - temu migrantske krize - sudionici artikuliraju svoje dojmove o radovima.</p> <p>Q&A sudionici_ice postavljaju pitanja vezana uz izložbu, umjetnika i temu</p>	Prezentacija/ predavanje Studijski posjet	Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti. Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način. Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija.	<p>Sudionici razumiju problematiku i važnost prostora u kulturnom radu.</p> <p>Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela.</p> <p>Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti.</p>
9.3.	20 min	<p>Naknadna refleksija u grupi:</p> <p>Što nas je iznenadilo u ovom prostoru?</p> <p>Što nam je pozitivno u prostoru?</p> <p>Kako sada gledamo na prostor - jednako/drugačije /nije nas briga?</p> <p>Kako uspoređujemo ovaj prostor s onima koje smo do sada obišli?</p>	Refleksija u grupi		

10	90 minuta	Studio Rozi - samoorganiziranje i krize			
10.1.	15 min	Kratki update kako smo - ispred samog studija kroz nestrukturirani razgovor, opuštanje i upoznavanje s umjetnicama u neformalnom kontekstu.	Rad u grupi		
10.2.	60 min	Blind date aktivnost- sudionice i umjetnice kroz stil upoznavanja koji je neformalan sudjeluju u razgovoru na teme mladih u svijetu kulture, kao publike, kao dionika u organizaciji i kao umjetnika. Bez prethodnog CV-style prezentiranja, u stilu blind date-a kroz dijalog umjetnice predstavljaju teme kojima se bave i zajedno sa sudionicima uz moderiranje voditeljice, ukoliko je to potrebno iznose svoja iskustva kao mladi u svijetu umjetnosti. Umjetnice prezentiraju proces traženja prostora - kako smo se povezali, kako smo se samoorganizirale, koje su krize kroz koje smo prolazile u tom procesu. Nakon toga sudionice iznose svoja iskustva i krize u kojima se suočavaju kroz studij ili kroz druge situacije. Sudionice i umjetnice pronalaze zajedničke točke i momente krize te iznose kako su odlučili pristupiti razmišljanju ili ne-razrješenju tih kriza. Otvara se direktna komunikacija između umjetnika i mladih ljudi, studenata humanističkih predmeta i/ili studenata zainteresiranih za teme umjetnosti i uključivanja u procese u umjetnosti.	Studijski posjet Prezentacija/ predavanje Refleksija, diskusija	Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija. Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela. Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti. Sudionici su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci. Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe. Sudionici razumiju problematiku i važnost prostora u kulturnom radu.
10.3.	15 min	Refleksija			

11	90 minuta	Generalna proba "Smiling Depression" Pogon Jedinstvo - nezavisna izvedbena umjetnost, mentalno zdravlje			
11.1.	15 min	Sudionice prije prisustvovanja generalnoj probi predstave u krug u grupi ispričaju jednu crticu iz života - što im se danas dogodilo? Kako sam reagirao/reagirala na to? Kako ću pristupiti negativnim događajima tog dana? Važno je da u sličnim aktivnostima voditeljica uvijek započne dijeljenjem vlastitog događaja.	Ice breaker Rad u grupi		
11.2.	60 min	Sudionice su probna publika na generalnoj probi predstave prije javnog događanja, u ovom slučaju na predstavi Smiling Depression u Pogonu Jedinstvo. Sudionice se potakne na gledanje predstave na kritički način iz pozicije mladih u publici. Nakon predstave sudionice, redateljica, dramaturgija i glumice u krugu u prostoru dvorane daju svoj feedback na predstavu. Redateljica upoznaje sudionika s načinom rada u nezavisnoj kazališnoj grupi, dinamikom rada i programskim smjerovima - sudionice na taj način osvještavaju proces nastajanja dramskog teksta i i različite načine nastajanja dramskog teksta. Sudionice glumcima postavljaju pitanja - koja je inspiracija iza priče o depresiji, crpe li se priče iz stvarnog života ili ne, kako se dramski tekst mijenjao kroz proces rada. Sudionice postaju ravnopravni u procesu sudjelujući na behind the scenes prisutstvom na generalnoj probi. Sudionice vježbaju primjenu kritičkog mišljenja na rad te im se otvara mogućnost izražavanja.	Rad u grupi Refleksija, diskusija	Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način. Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija. Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela. Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti. Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe

11.3.	15 min	Refleksija - mentalno zdravlje. Glumci_ice i sudionici_ice reflektiraju koja je važnost prikazivanja tema mentalnog zdravlja, koja je veza mentalnog zdravlja i umjetnosti i na koji način su se do sada susretali s tom temom. Ukoliko im je to ugodno sudionici_ice predlažu konkretne teme mentalnog zdravlja koje smatraju bitnim a za programe u kulturi koji žele komunicirati na bolji način s mladima.	Refleksija, diskusija		
-------	--------	--	-----------------------	--	--

12	90 minuta	Kulturni identitet, procesi umjetničkog rada			
12.1.	15 min	Uvod u temu: sudionicima_icama se postavljaju pitanja što je kultura? Što je kulturni identitet? Biste li za sebe rekli da pripadate određenoj kulturi i/ili potkulturi? Koji faktori oblikuju naš (kulturni) identitet? Potiče se otvoreni razgovor na temu pripadnosti kulturi.	Individualni rad Razgovor, diskusija		
12.2.	60 min	Moj kulturni identitet: Sudionici_ice dobivaju papire na s uputom da u sredinu upišu svoje ime, a zatim razmisle koja tri faktora ili aspekta sebe smatraju da su ih najviše definirali u osobe kakve jesu (mogu upisati osobe, knjige, filmove, događaje itd). Sudionicima_icama se daje vrijeme da promisle i zapišu promišljanja. Sudionici_ice se pozivaju da u malim grupama podijele svoja promišljanja. Voditeljica naglašava da je u redu ako nekome nije ugodno dijeliti svoja iskustva.	Individualni rad Rad u grupi	Mladi su razvili svijest o vlastitom kulturnom identitetu. Ojačala se grupna kohezija i povjerenje.	Sudionici su upoznati s konceptom kulture i kulturnim identitetom Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela. Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti.
12.3.	15 min	Refleksija	Rad u grupi		

13	90 minuta	Action plan - ostvarivi ciljevi, što možemo napraviti?			
13.1.	20 min	Refleksija na prijašnje sesiju - koliko je sudionicima_icama bilo ugodno ili neugodno dijeliti osobne priče i iskustva. Sudionici_ice u krug daju povratnu informaciju na pitanja: koliko su iskustva koje su voditeljice iznijela utjecala na moje odgovore? Kako sam osvijestila procese koji čine moj i grupni kulturni identitet? Koliko je korisna sesija u kontekstu programa za mlade?	Rad u grupi		
13.2.	60 min	Sudionici_ice dobiju 3 post it papira, voditeljica postavlja jedno po jedno pitanje: Što smo naučili do sada kroz program o procesima i žanrovima suvremene umjetnosti? Sudionici_ice zapisuju svoje zaključke na post it, zatim se u grupi prolazi kroz svaki odgovor. Sudionici_ice međusobno uspoređuju svoje odgovore, diskutiraju, nadopunjavaju odgovore. Koja su tri konkretna ostavariva cilja koje bi htjeli ispuniti vezana u suvremenu umjetnost i nezavisnu kulturu? (Na primer uključivanje u rad organizacija, češći odlazak na programe, uključivanje u programe Erasmus namijenjene mladima, sudjelovanje u razmjenama itd.)Sudionici_ice prezentiraju svoje ciljeve u grupi. Koje konkretne metode i alate ću koristiti da ostvarim te ciljeve prezentiranje? U grupi voditeljica zajedno sa sudionicima_ima ma prolazi kroz relevantne informacije kako bi svaki predloženu metodu i alate mogli primijeniti. Sudionici_ice si međusobno sugeriraju opcije i načine ostvarivanja svojih ciljeva te se tako potiče suradnja između polaznika programa i grupe povezanosti i nakon završetka programa.	Individualni rad Refleksija, diskusija Rad u grupi	Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način. Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija. Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.	Sudionici su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci. Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe. Sudionici znaju oblikovati svoje ideje i artikulirati potrebe mladih za prostorom u kulturi. Sudionici aktivno sudjeluju u radu centra za kulturu iz pozicije mladih.
13.3.	10 min	Refleksija	Rad u grupi		

14	90 minuta	"Interferencije", Pogon Jedinstvo, višekanalni multimedijalni performans - zvuk u performansu			
14.1.	15 min	Slušanje: Sudionici_ice u grupi preslušavaju odabrane field recording primjere koje je voditeljica odabrala prije same sesije kao dobre primjere. Sudionici_ice pogađaju kakav je to zvuk, gdje je snimljen i zašto bi ga percipirali kao tradicijski zvuk. Sudionici_ice čiji primjere se presluša prezentiraju grupi kako, zašto i gdje je zvuk snimljen.	Rad u grupi		
14.2.	60 min	Sudionici_ice u razgovoru sa umjetnicima/izvođačima upoznaju se s različitim tehnikama reprodukcije zvuka. Sudionike_ice se upoznaje s iskustvom prostorne kompozicije u kontekstu glazbenih nastupa. Totalno je drugačija percepcija zvuka kada zvuk putuje oko tebe. Sudionici_ice se upoznaju s opremom i upoznaje ih se s pojmovima poput korištenja MIDI instrumenata. Sudionici_ice prisustvuju performansu. "Interferencije" je performans Ivone Eterović (tonota) i Kristiana Bagarića (varboska) i Filipa Pacaka. Performans se bazira na istraživanju razgovora - razmjenom rečenica, riječi, glasova i neverbalnih znakova uspostavljamo odnose, razmjenjujemo emocije, iskustva i informacije. Autori kroz istraživanje zvuka u razgovoru postavljaju pitanja - Što je razgovor kada se rastavi na zvuk, prostor, ritam i melodiju? Kako doživljavamo pojavu razgovora kada cilj nije komunikacija? Kako manjak koncentracije utječe na doživljaj vizualnih podražaja tijekom razgovora? Koja je uloga prostora u komunikaciji. Kroz iskustvo nastupa gdje sjede na stolicama i pred sobom ne gledaju izvođače nego vizuale sudionici_ice doživljavaju drugačiji tip glazbenog nastupa. Sudionike_ice se također tijekom razgovora upoznaje s temom live improvizacije i kako joj izvođači pristupaju.	Prezentacija/ predavanje	Mlade osobe su upoznate s konceptima suvremene umjetnosti. Mlade osobe su potaknute na promišljanje o kulturi i umjetnosti na kritički način.	Sudionici razumiju raznovrsnost procesa nastanka umjetničkog djela. Sudionici su razvili kritički pristup temama suvremene umjetnosti.
14.3.	15 min	Dojmovi nakon performansa	Refleksija, diskusija		

15	90 minuta	Održivost, diy kultura i umjetnost			
15.1.		U uvodnom dijelu ravnateljica Pogona ukratko upoznaje sudionike programa s ciljem ustanove da se u narednom razdoblju na različitim razinama bavi pitanjem održivosti. Aktivnu ulogu u koncipiranju i provedbi tih aktivnosti moći će imati upravo mladi, sudionici ovog programa i to unutar novine u Pogonu - kluba mladih. Na taj će način ovaj program ima konkretan "follow up" u kojem bi mladi polaznici ovog programa imali priliku programirati i organizirati jedan segment programa Pogona.	Prezentacija		
15.2.		Kako bi se inspiriralo sudionike za temu, kao i za aktivno uključivanje u programiranje i rad ustanove, gošća programa, voditeljica organizacije Radiona Deborah Hustić, upoznaje sudionike_ice s radom organizacije i temama DIY kulture. Nakon toga slijedi grupni rad. Sudionike_ice se podijeli u dvije grupe. Svaka grupa ima zadatak brainstormati teme održivosti koje smatraju relevantnima i načine na koje bi organizirali radionice na te teme - koje metode i primjere bi sudionici koristili pri organizaciji radionice? Sudionici_ice u dijalogu s voditeljicom organizacije prolaze sugestije i metode svake grupe Teme: povezanost između DIY kulture i umjetnosti; DIY kultura kao metoda održivosti; bioart i održivost Što možemo napraviti? Sudionici_ice diskutiraju zajedno s voditeljicom Radione kako temu održivosti možemo uključiti u program za mlade u Pogonu i općenito u kulturnim institucijama. Iz grupnog rada proizlaze konkretni prijedlozi radionica koje bi mogle biti realizirane i u koje se mladi mogu uključiti u aktivnoj ulozi organizatora.	Rad u grupi, diskusija		

16	90 minuta	Uključivanje grupe u rad Pogona i evaluacija programa "A što ta umjetnost?!"			
16.1.	15 min	<p>Koordinatorica Pogonovog programa razvoja publike "Jedinstvena vrtna zabava" sa sudionicima_icama radi refleksiju prijašnje sesije, te ukratko prezentera na koje načine se sudionici_ice mogu uključiti u program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pomoć pri organiziranju radionica -promotivno, podržavajući program na društvenim mrežama i među vršnjacima -samim sudjelovanjem na radionici <p>Sudionike_ice se upućuje da razmisle o svojim obavezama i željama te se naknadno jave voditeljici programa.</p>			
16.2.	60min	<p>Evaluacija: voditeljica programa na zid lijepi post it-ove s aktivnosti prve sesije stabla očekivanja.</p> <p>Sudionike_ice se podsjeća na princip aktivnosti - svaki sudionik je na prvoj sesiji dobio nekoliko samoljepljivih papira s uputom da na njih ukratko napišu svoja očekivanja tijekom sudjelovanja u programu, ali i eventualne strahove - ono što ne žele da se dogodi. Voditeljica potom te samoljepljive papire stavlja na unaprijed pripremljeni flipchart.</p> <p>Svaki sudionik_ica prilazi ponovo stablu i uzima minimalno jedan, maksimalno tri post it-a koji odgovaraju njihovim strahovima, prednostima i očekivanjem po završetku programa. Nije nužno da sudionici_ice uzmu vlastite post it-ove, težište aktivnosti je da uzmu one papire koji reflektiraju njihove emocije, očekivanja, znanja i dojmove o procesu.</p> <p>Sudionici_ice zajedno s voditeljicom u krug prolaze kroz svoje domove grupirano po dijelovima stabla - prvo prednosti, zatim strahovi i na kraju očekivanja. Pri svakom krugu sudionici_ice i voditeljica daju feedback i uspoređuju svoja iskustva.</p> <p>Sudionici_ice u grupi izlažu što im je nedostajalo u programu i što bi promijenili. Sudionici_ice daju preporuke kako otvoriti prostor i programe kulturne institucije Pogona ali i kulturnih institucija općenito mladima i kako poboljšati konkretno program "A što ta umjetnost?!"</p>	<p>Refleksija, diskusija</p> <p>Rad u grupi</p>	<p>Mladi imaju alate i metode koji će im omogućiti uključivanje u rad kulturnih institucija i umjetničkih organizacija.</p> <p>Mlade osobe aktivno sudjeluju u radu kulturnih institucija i organizacija u kulturi.</p>	<p>Sudionici su upoznati sa svim aspektima rada u kulturi, što taj rad podrazumijeva, kako funkcionira, koje su prednosti i nedostaci.</p> <p>Sudionici znaju i prepoznaju umjetničke organizacije, njihova usmjerenja i programe.</p> <p>Sudionici znaju planirati vlastite aktivnosti i načine uključivanja u radu umjetničkih organizacija i centara za kulturu.</p> <p>Sudionici su sudjelovali na multimedijским izložbama, sound art izložbama, predstavama i performansima.</p> <p>Sudionici su mogućnosti artikulirati svoje stavove i percepcije radova suvremene umjetnosti.</p> <p>Sudionici aktivno sudjeluju u radu centra za kulturu iz pozicije mladih.</p>
16.3.	15 min	Druženje na terasi kluba Močvara	Refleksija		

OBRAZAC A:

**PROGRAM RADA S
MLADIMA U KULTURNIM
INSTITUCIJAMA – PRIMJER 2**

1.1 OPĆE INFORMACIJE O PROGRAMU OMLADINSKOG RADA U INSTITUCIJI KULTURE

Naziv programa:	The Art of Activism
Trajanje programa (časova):	16
Broj učesnika:	
Trajanje programa (časova):	90 min
Ciljevi programa:	<p>Upoznati mlade osobe s konceptom aktivizma, njegovim razvojem kroz povijest i utjecaju koji je imao na generacijske promjene;</p> <p>Potaknuti mlade osobe na promišljanje o kulturi i umjetnosti kao alatu za odgovor na društvene izazove i promjene;</p> <p>Pružiti mladima alate i metode koji će im pomoći u postizanju i/ili ostvarivanju društvenih promjena;</p> <p>Osnažiti mlade osobe na aktivno sudjelovanje u društvu, s naglaskom na uočavanje i rješavanje izazova u njihovoj okolini;</p> <p>Stvarati novi generaciju mladih aktivista i aktivistkinja.</p>
Specifični ishodi učenja:	<p>Sudionici_ice su svjesni vlastitog kulturnog identiteta;</p> <p>Sudionici_ice razmiju koncept, metode i alate aktivističkog izražavanja kroz kulturu i umjetnost;</p> <p>Sudionici_ice su upoznati s poviješću aktivizma i utjecaju koji ima na globalnoj razini;</p> <p>Sudionici_ice znaju samostalno prepoznati kulturne i umjetničke aktivističke pokrete i pravce;</p> <p>Sudionici su razvili kritičko promišljanje o važnim povijesnim i aktualnim zbivanjima;</p> <p>Sudionici znaju planirati vlastite aktivističke planove</p> <p>Sudionici znaju oblikovati ključne aktivističke poruke i izraditi aktivistički plan;</p> <p>Sudionici_ice su razumiju povezanosti između različitih dionika i aktera u području razvoja i konzumacije kulture.</p>
Metode:	<p>Raznovrsnost metoda neformalnog obrazovanja:</p> <p><i>Refleksija, diskusija</i></p> <p><i>Prezentacija/predavanje</i></p> <p>Individualni rad</p> <p>Rad u grupi</p> <p>Istraživački rad</p> <p>Studije slučaja</p>

1.2 PLAN SPROVOĐENJA PROGRAMA OMLADINSKOG RADA U INSTITUCIJI KULTURE

Br susreta	Satnica	Opis aktivnosti	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
<p>Materijali za rad:</p> <p>Znakovi DA i NE (mogu napisani na papiru)</p> <p>Ploča/flipchart</p> <p>Markeri, flomasteri, kemijske olovke</p> <p>Samoljepljivi papiri</p> <p>Prezentacija/predavanje o uvodu u aktivizam</p>					
1	90 minuta				
1.1.	45 min	<p>Upoznavanje se odvija kroz interakciju : na jednoj strani prostorije nalazi se znak DA, a na drugoj strani znak NE. Facilitator naglas čita rečenice a sudionici se grupiraju na svakoj strani prostorije ovisno o rečenici.</p> <p>Prvi put sudjelujem u kulturnom programu.</p> <p>Prvi put se susrećem s temom aktivizma (u kulturi).</p> <p>Ovdje sam došao slučajno i ne znam što me očekuje.</p> <p>Otvorena sam osoba i lako upoznajem nove ljude.</p> <p>Teško mi je dati izraziti mišljenje naglas pred novom grupom ljudi.</p> <p>Sudionici zatim sjedaju u krug (na pod) a facilitator radi refleksiju na uvodnu aktivnost naglašavajući važnost poštivanja različitosti i procesa učenja.</p> <p>Svaki sudionik se ukratko predstavi i iskazuje što ga je privuklo u pozivu na program.</p> <p>Predstavljanje programa i ciljeva: Facilitator sudionicima predstavlja program, ciljeve i svrhu programa, trajanje, neformalne metode rada koje će se koristiti tijekom provedbe programa, znanja i vještine koje će sudionici steći.</p> <p>Izražavanje očekivanja: nakon informacija o ciljevima i metodologiji programa, sudionici na samoljepljive papire ispisuju svoja tri očekivanja od programa. Facilitator na vidljivo mjesto izlaže očekivanja i čita ih naglas. Potiče se diskusija. Na kraju programa grupa će se vratiti na očekivanja kako bi procijenili koliko su se (ne)ispunila.</p>	Refleksija, diskusija		<p>Ostvarena je grupna povezanost i kohezija</p> <p>Sudionici_ice su upoznati s projektom, ciljevima projekta</p> <p>Sudionici_ice su upoznati s ciljevima i svrhom programa</p> <p>Sudionici_ice su osvijestili vlastita očekivanja od programa</p>
1.2.	40 min	<p>Uvod u temu aktivizma.</p> <p>Facilitator potiče diskusiju pitanjem što je aktivizam. Potiče sudionike da podijele primjere za koje su čuli. Pita sudionike jesu li oni kada sudjelovali u nekom obliku aktivizma (prosvjed, markiranje u školi itd.). Facilitator sve odgovore zapisuje na ploču. Nakon sakupljenih odgovora, potiče se grupna diskusija.</p> <p>Kroz pripremljenu prezentaciju sudionicima se pruža kratka prezentacija o definiciji aktivizma.</p> <p>Facilitator potiče sudionike da promisle o nečemu na što bi htjeli utjecati ili promijeniti (u školi, na fakultetu, u lokalnoj zajednici itd). Svatko kratko zapiše jedan primjer na papir. Sudionici stoje u krugu, jedan sudionik ulazi u krug i čita svoj papir. Proziva iduću osobu i tako dok svi sudionici ne podijele svoje mišljenje.</p>	Diskusija Prezentacija/ predavanje Refleksija	<p>Upoznavanje s osnovnim konceptom aktivizma</p> <p>Kritička refleksija na događanja u okolini</p>	<p>Sudionici_ice su upoznati sa osnovnim konceptom aktivizma.</p> <p>Sudionici su osvijestili probleme koji na njih utječu u okolini.</p>
1.3.	15 min	<p>Refleksija</p> <p>Facilitator vodi refleksiju na prethodnu vježbu, a zatim i refleksiju na cjelokupni prvi susret.</p>	Otvorena diskusija o prvom susretu, vođena rasprava o očekivanjima i dojmovima prvog susreta		Sudionici_ice su osvijestili vlastita učenja

2	90 minuta	Kulturni identitet	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Ploča/flipchart Markeri, flomasteri, kemijske olovke Samoljepljivi papiri					
2.1.	15 min	<p>Uvod u temu: sudionicima se postavljaju pitanja što je kultura? Što je kulturni identitet? Biste li za sebe rekli da pripadate određenoj kulturi i/ili potkulturi? Koji faktori oblikuju naš (kulturni) identitet?</p> <p>Potiće se otvoreni razgovor na temu pripadnosti kulturi.</p> <p>Kultura je zajednički sustav značenja, uvjerenja, vrijednosti i ponašanja kroz koji tumačimo svoja iskustva. Kultura se uči, kolektivna i mijenja se tijekom vremena. Kultura se općenito shvaća kao "ono što znamo da svi poput nas znaju". Širok je pojam, može se odnositi na kulturu naroda, kulturu čitanja knjiga ili pripadnosti određenoj glazbenoj kulturi (npr. pank kultura).</p>	Individualni rad Razgovor, diskusija	Upoznavanje s pojmom kulture i širinu koju taj koncept ima Upoznavanje s pojmom kulturnog identiteta Promišljanje o faktorima koji oblikuju kulturni identitet	Sudionici su upoznati s konceptom kulture i kulturnim identitetom
2.2.	35 min	<p>Moj kulturni identitet: Sudionici dobivaju papire na s uputom da u sredinu upišu svoje ime, a zatim razmisle koja tri faktora ili aspekta sebe smatraju da su ih najviše definirali u osobe kakve jesu (mogu upisati osobe, knjige, filmove, događaje itd).</p> <p>Sudionicima se daje vrijeme da promisle i zapišu promišljanja.</p> <p>Sudionici se pozivaju da u malim grupama podijele svoja promišljanja. Facilitator naglašava da je u redu ako nekome nije ugodno dijeliti svoja iskustva.</p> <p>Provodi se refleksija na vježbu.</p>	Individualni rad Rad u grupi	Razvijati svijest o vlastitom kulturnom identitetu Ojačati grupnu koheziju i povjerenje	Sudionici su svjesni faktora koji su oblikovali njihov (kulturni) identitet Grupa je snažnije povezana
2.3.	30 min	<p>Značajne kulturne ikone: Sudionici se dijele u nove, manje grupe. Svaka grupa promišlja o tri primjera kulturnih ikona koje znaju, aktualnih ili povijesnih. Zajednički promišljaju o faktorima koji su mogli utjecati na živote ovih osoba.</p> <p>Grupe dijele svoje primjere. Vodi se diskusija nakon svake grupe, pronalaze se sličnosti i različitosti u primjerima. Facilitator brine da se sudionici vode poznatim (dokazanim) činjenicama i ukazuje na eventualne predrasude i/ili stereotipe o poznatim osobama.</p>	Rad u grupi	Razvoj svijesti o kulturi i kulturnim faktorima Zajednički detektirati neke od najpoznatijih kulturnih ikona	Sudionici su razvili svijest o kulturnim faktorima i bolje se povezali s kulturnim programom
2.4.	10 min	Refleksija			

3	90 minuta	Kultura aktivizma	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Tehnička oprema za gledanje videa Dostupan Internet Papiri Olovke					
3.1.	30 min	<p>Uvod: Sudionike se dijeli u tri skupine. Svaka skupina dobiva jedan video koji prikazuje neki događaj koji se zbio kao rezultat aktivizma.</p> <p>Prijedlozi nekih od videa:</p> <p>Mary Poppins - Sister Suffragette</p> <p>Spain 15-M Movement</p> <p>Greta Thunberg – How dare you</p> <p>Nakon gledanja, grupe razmjenjuju iskustva.</p> <p>Potiće se refleksija na pogledane videe: koje poruke odašilju? Zašto se smatraju aktivističkima? Koji faktori su ih potaknuli? Kako se osjećate nakon gledanja? Jeste li saznali/naučili nešto novo?</p>	<p>Grupni rad</p> <p>Video</p> <p>Razgovor</p>		
3.2.	50 min	<p>Facilitator kroz interaktivnu prezentaciju ili predavanje objašnjava da, kako bismo razumjeli aktivizam kroz kulturno i umjetničko djelovanje, moramo razumjeti povijest aktivizma kroz različite kulture. Također navodi kako je aktivizam rezultat nekog problema i želje za promjenom u društvu.</p> <p>Facilitator objašnjava kako se aktivizam pojavljuje u svim kulturama, u različitim oblicima, a često se veže i uz tri generacije ljudskih prava:</p> <p>prva generacija: pravo na život, jednakost pred zakonom, slobodu govora, slobodu vjeroispovijesti, imovinska prava, pravo na pošteno suđenje i pravo glasa;</p> <p>druga generacija: pravo na hranu, stanovanje i zdravstvenu zaštitu, kao i pravo na socijalnu sigurnost i naknadu za nezaposlene;</p> <p>treća generacija: solidarna (kolektivna) ljudska prava poput samoodređenja, zaštite okoliša, komunikacijska prava.</p> <p>Facilitator vraća grupe na promišljanje o videima koje su ranije pogledali. U koju skupinu zaštite nečijih prava bi ih svrstali?</p> <p>Nastavlja se rad u skupinama s početka vježbe. Svaka grupa za jednu generaciju ljudskih prava sada ima zadatak poslužiti se internetom i pronaći neke od kulturnih ili umjetničkih pokreta koji progovaraju o problematici gore opisanih generacija (primjeri mogu biti i aktualni, važno je da se vežu na jednu od tema svake generacije).</p> <p>Grupe predstavljaju svoje primjere, potiče se diskusija i refleksija nakon svakog primjera.</p>	<p>Predavanje/ prezentacija</p> <p>Grupni rad</p> <p>Istraživački rad</p>	<p>Objasniti da je aktivizam rezultat određenog problema i želje za promjenom u društvu</p> <p>Osvijestiti kako se aktivizam često veže na uskraćivanje određenih prava pojedincima i/ili skupinama</p> <p>Samostalno istražiti primjere kulturnih pokreta</p>	<p>Sudionici razumiju da je aktivizam jedan od alata progovaranja o određenim društvenim problemima</p> <p>Sudionici su upoznati s tri generacije ljudskih prava</p> <p>Sudionici su se upoznali s novim primjerima kulturnih i/ili umjetničkih pokreta</p>
3.3.	10 min	Refleksija			

4	90 minuta	Aktivizam u kulturi i umjetnosti	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke, kemijske Teorijska priprema/prezentacija o kulturi aktivizma kroz umjetnost					
4.1.	40 min	<p>Uvod u temu: vodi se razgovor o tome što smo do sada radili, koji su ključni pojmovi i koncepti koje smo razjasnili.</p> <p>Pogodi tko sam. Sudionici dobivaju zadatak prisjetiti se jedne poznate osobe iz kulture, a kojoj se iz nekog razloga dive ili ju poštuju. Zapisuju ime osobe na papir. Facilitator zatim uzima papiriće s imenima i nasumično ih dijeli sudionicima bez da oni znaju koga su dobili. Vježba se dalje odvija u manjim grupama unutar kojih sudionici pokušavaju otkriti koja su osoba postavljajući teze na način „muška/ženska sam osoba“, „dolazim iz Hrvatske“, „bavim se slikanjem/pisanjem/pjevanjem“ i slično. Svaki sudionik u grupi postavlja pitanja otvorenog tipa na koja se može odgovoriti isključivo sa da ili ne.</p> <p>Nakon završetka grupnog rada, sudionici otkrivaju koje su osobe bili, koje osobe su odabrali zapisati na papir i zašto, ima li osoba koje su više puta zapisane, što je zajedničko/različito ovim osobama?</p>	Grupni rad Razgovor, diskusija		
4.2.	40 min	<p>Kultura aktivizma kroz umjetnost: Facilitator vodi predavanje/ prezentaciju o povijesti aktivizma kroz umjetnost. Prijedlog teorijskog dijela:</p> <p>Što je umjetnički aktivizam i kako se razvijao kroz povijest <i>Pablo Picasso, Guernica: 1937</i> <i>Bernie Boston, Flower Power: 1967</i> <i>Keith Haring, Neznanje = Strah / Šutnja = Smrt: 1989</i> <i>Annette Lemieux, Crna misa: 1991</i> <i>Ai Weiwei, Sjemenke suncokreta: 2010</i></p> <p>Vodi se rasprava i refleksija nakon provedenog predavanja. Predavanje treba biti interaktivno kako bi sudionici tijekom cijelog predavanja izražavali mišljenja i/ili komentare.</p> <p>Tema predavanja kroz diskusiju se veže na temu prethodnog susreta i tri generacije ljudskih prava.</p> <p>Koji su faktori utjecali na ove osobe i/ili događaje? Kako su ovi primjeri utjecali na razvoj aktivizma, umjetnosti ali i cjelokupne povijesti? Grupu se potiče da kažu koji od predstavljenih primjera ih se najviše dojmio i zašto.</p>	Prezentacija/ predavanje	<p>Upoznati se s teorijom aktivizma kroz umjetnost</p> <p>Upoznati se s umjetničkim aktivizmom kroz najznačajnije povijesne događaje i ličnosti</p>	<p>Sudionici su upoznati s teorijom aktivizma kroz umjetnost, kao i značajnim povijesnim primjerima</p> <p>Sudionici su razvili kritičko promišljanje o važnim povijesnim zbivanjima</p>
4.3.	10 min	Refleksija			

5.	90 minuta	Studije slučaja aktivističkog izražavanja kroz umjetnost	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Pripremljene studije slučaja Dostupan Internet Papiri Olovke, kemijske					
5.1.	10 min	Uvod u temu: vodi se razgovor o tome što smo do sada radili, koji su ključni pojmovi i koncepti koje smo razjasnili. Facilitator daje uvod u temu propitkivanjem grupe o primjerima aktivističkog djelovanja kroz sliku i/ili fotografiju.	Grupni rad Razgovor, diskusija		
5.2.	70 min	Sudionici se dijele u dvije grupe. Svaka grupa dobiva primjer studije slučaja. Prva se odnosi na aktivistički pokret Guerilla djevojke (eng. Guerilla Girls), a druga studija se odnosi na aktivističko djelovanje umjetnika Banksyja. Grupe unutar studije slučaja rade na sljedećim temama: Na koji problem u društvu odgovara ova studija slučaja? Kakav je kontekst tog problema? Koje metode aktivizma se koriste u studiji slučaja? Kome su te metode namijenjene? Koji su najznačajniji ostvareni rezultati? Grupe se, osim unaprijed pripremljenim studijama slučaja, koriste i internetom kako bi saznali više informacija potrebnih za vježbu. Grupe jedni drugima predstavljaju studije slučaja i odgovore na pitanja. Potiče se grupna diskusija, pronalaze se sličnosti i razlike, izražavaju se mišljenja o primjerima. Nova znanja se povezuju s prethodnim sesijama.	Studija slučaja	Analitički proučiti studije slučaja, upoznati se s kulturnim aktivizmom kroz sliku i/ili fotografiju.	Sudionici su upoznati s teorijom aktivizma kroz umjetnost, kao i značajnim povijesnim primjerima Sudionici su razvili kritičko promišljanje o važnim povijesnim zbivanjima
5.3.	10 min	Refleksija			

6.	90 minuta	Metode i/ili alati aktivističkog djelovanja kroz kulturu i umjetnost	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Pripremljeni printani materijali Pripremljeno predavanje/prezentacija Papiri Olovke, kemijske					
6.1.	10 min	Uvod: Na vidljivom mjestu nalaze se isprintani materijali nekih od svjetski poznatih događaja. Prijedlozi fotografija: Fotografije s Woodstock festivala Nastup grupe Pussy Riot na katedrali u Moskvi Riječi pjesme „Imagine“, John Lennon Riječi pjesme „Another Brick in the wall“, Pink Floyd Facilitator pita grupu prepoznaju li ove materijale, zašto su baš oni odabrani, kako su povezani s aktivizmom i/ili društvenim problemima, znate li više o kontekstu kada su ovi materijali nastali?	Grupni rad Razgovor, diskusija		
6.2.	30 min	Facilitator vodi raspravu: što sve može poslužiti kao metoda ili alat u aktivizmu kroz kulturu i umjetnost? Koje ste metode i alate dosad upoznali? Kroz predavanje/prezentaciju pokazuje primjere aktivističkih metoda i alata: slika (Banksy) fotografija (Guerilla djevojke) pjesma/riječ (The Beatles) TV/video/film (RuPaul) prostor (kazalište potlačenih) prosvjed (15M, Španjolska) ljudsko tijelo (umjetnica Marina Abramović) Sudionici daju osvrte na primjere, nadopunjuju vlastitim primjerima i nadodaju primjere alata kojih se dosjete.	Predavanje/ prezentacija Razgovor, diskusija	Upoznati se s različitim metodama i alatima aktivističkog djelovanja kroz kulturu i umjetnost	Sudionici su se upoznali s različitošću medija i alata aktivističkog djelovanja u kulturi i umjetnosti
6.3.	40 min	Određivanje izazova: Facilitator poziva sudionike da ponovno razmisle o primjerima koje su naveli tijekom prijašnjih sesija, a na koje bi voljeli utjecati. Ako su u međuvremenu osvijestili novi izazov, u redu je da promišljaju o njemu. Svatko na papir zapiše jednu temu/izazov na koji želi utjecati. Facilitator zatim teme rangira u nekoliko grupa, ovisno o područjima interesa, sličnosti ili zajedničkim karakteristikama. Sudionici u manjim grupama dijele teme na kojima su htjeli raditi, pronalaze sličnosti. Svatko u grupi izlaže argumente zašto smatra da je njegova tema važna, ostali daju povratne komentare. Zatim se, kao grupa, trebaju dogovoriti koju temu trenutno smatraju najrelevantnijom i na kojoj kao grupa mogu zajedno raditi kroz iduće sesije i nastavak programa. Grupe predstavljaju jedne drugima teme na kojima će dalje nastaviti raditi, predstavljaju zašto im je ta tema važna i kako su ju zajednički odabrali, na što bi htjeli utjecati i slično.	Individualni rad Rad u grupama	Ojačati grupnu koheziju Pronaći zajedničke interese i teme za daljnji rad	Sudionici su snažnije povezani i motivirani za zajednički rad i razvoj ideja Sudionici su unaprijedili vještine aktivnog slušanja i uvažavanja mišljenja
6.4.	10 min	Refleksija			

7	90 minuta	Kultura društvenih medija	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke					
7.1.	10 min	Uvod: Koje društvene medije koristite? Koje još poznajete? Koje stranice i/ili osobe pratite? Zašto njih? Kako društveni mediji utječu na naše vrijednosti i stavove?	Razgovor		
7.2.	30 min	Na vidljivom mjestu na različitim dijelovima prostorije su ispisani poznati hash tagovi: #BLM #FreeBritney #MeToo #IceBucketChallenge #ThinkBeforeYouPink Sudionici na ljepljive papiriće pišu informacije koje znaju o svakom od ovih hashtagova i lijepe kraj hashtaga. Facilitator zatim nasumično čita papiriće i potiče raspravu o svakom od pokreta. Kako ste čuli za ove pokrete? Što ih je učinilo poznatima? Jeste li sudjelovali? Jesu li vaši prijatelji sudjelovali? Kako su nam u ovim situacijama društveni mediji oblikovali stavove? Facilitator objašnjava da je aktivizam na društvenim medijima sveobuhvatni izraz za aktivizam koji koristi internetske platforme za rad prema ciljevima društvenih ili političkih pokreta.	Predavanje/ prezentacija Grupni rad Istraživački rad	Objasniti da je aktivizam rezultat određenog problema i želje za promjenom u društvu Osvijestiti kako se aktivizam često veže na uskraćivanje određenih prava pojedincima i/ili skupinama Samostalno istražiti primjere kulturnih pokreta	Sudionici razumiju da je aktivizam jedan od alata progovaranja o određenim društvenim problemima Sudionici su upoznati s tri generacije ljudskih prava Sudionici su se upoznali s novim primjerima kulturnih i/ili umjetničkih pokreta
	40 min	Razvoj ideja kulture aktivizma: Nakon što su se sudionici upoznali s teorijom aktivizma u kulturi i umjetnosti, različitim primjerima i dostupnim metodama i alatima, grupe koje su formirane u prošloj sesiji programa sada zajednički nastavljaju raditi na temi. Sudionici sada u manjim grupama promišljaju o metodama i/ili alatima koji su im dostupni a koji bi im mogli pomoći o utjecanju na taj problem; promišljaju i o potencijalnom korištenju društvenih medija kao jednog od alata. Facilitator poziva grupe na dijeljenje primjera i promišljanja. Također priprema sudionike na idući susret kada će se raditi na tematici forum kazališta na način da grupa sada zajednički odabire jednu od tema za idejnu provedbu idućeg susreta.			Sudionici su osvijestili metode i alate koji su njima dostupni i poznati
7.3.	10 min	Refleksija			

8	90 minuta	Forum kazalište	Metode	Ishodi učenja
Materijali za rad: pripremljena situacija i uloge stolice				
8.1.	10 min	Uvod: Posjećujete li kazalište? Što vam se sviđa ili ne sviđa u kazalištu? Imate li najdražu predstavu? Može li kazalište služiti kao prostor za progovaranje o društveno važnim temama? Ako da, kako?	Razgovor	
8.2.	70 min	<p>Za provedbu ove vježbe važno je osigurati raniju grupnu povezanost i povjerenje kroz prethodne susrete.</p> <p>Metoda forum kazališta se odvija ovisno o temi koju je grupa ranije odabrala kao ideju za ovaj susret. Facilitator je unaprijed pripremio primjer i uloge jedne konkretne situacije koja prikazuje navedeni problem/izazov u praksi. Grupa odlučuje o podjeli likova.</p> <p>Uloge su raspodijeljene na način da je jedna osoba „žrtva“, druga je „opresor“, te, ovisno o broju članova grupe, jednog do dva neutralna lika i jednog do dva lika koji su na strani žrtve, odnosno na strani opresora. Ostali sudionici su dio publike.</p> <p>Nakon što su likovi podijeljeni, dogovara se o osnovnim karakteristikama svakog pojedinačno. Svatko kratko razradi svoj lik, radi se vježba pod nazivom „Vruća stolica“.</p> <p>Vruću stolicu prolazi svaki lik, a vježba izgleda tako da osoba koja glumi određeni lik sjeda na stolicu, a ostatak grupe mu/joj postavlja pitanja sve dok ne iscrpe sva pitanja za taj lik.</p> <p>Grupa zatim „glumi“ unaprijed pripremljenu situaciju i uvježbane likove pred ostalim sudionicima kao publikom.</p> <p>Nakon provedene vježbe, facilitator vodi „ispadanje iz uloge“ pomoću protresanja tijela.</p> <p>Vodi se diskusija na doživljeno: što smo radili? Kakav je to utjecaj imalo? Je li vam bilo (ne)ugodno? Kako mislite da biste vi reagirali u toj situaciji? Kako nam je kazalište poslužilo kao alat? Može li se kultura aktivizma njegovati i razvijati kroz kazalište?</p> <p>Facilitator naglašava kako je ovo samo kratak prikaz metodologije kazališta potlačenih.</p>	Dramske metode Grupni rad	Sudionici su se upoznali s metodom forum kazališta
8.3.	10 min	Refleksija		

9	90 minuta	Kultura otkazivanja: Cancel culture	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke, kemijske					
9.1.	10 min	Uvod: vodi se razgovor o tome što smo do sada radili, koji su ključni pojmovi i koncepti koje smo razjasnili, što smo naučili, koje su nam se metode i/ili alati najviše i najmanje sviđali, zašto, gdje ta nova znanja možemo primijeniti u stvarnom životu?	Razgovor	Sudionici su se upoznali s cancel kulturom	
9.2.		<p>Sudionike se pita jesu li upoznati s pojmom cancel culture (kulture otkazivanja), znaju li neke primjere, kako je došlo do nastanka ove kulture.</p> <p>Facilitator sudionicima predstavlja pojam cancel kulture i daje primjere (J.K.Rowling, Johnny Depp, Ellen Degeneres, Marilyn Manson).</p> <p>Tema se povezuje s prethodno stečenim znanjima – krši li kultura otkazivanja nečija prava? Ako da/ne, kako? Kojim se alatima koristi kultura otkazivanja? Smatrate li ju ispravnom, zašto?</p> <p>Sudionici se dijele u dvije debatne grupe neovisno o svojem stvarnom mišljenju i stavovima, a dvije osobe i facilitator imaju ulogu sudaca. Jedna grupa ima zadatak braniti aktivistički aspekt cancel kulture, a druga smatra da cancel kultura nije aktivizam. Facilitator predstavlja metodu debate, pravila i način izvedbe. Grupe dobivaju vrijeme za pripremanje argumentacije.</p> <p>Provodi se debata. Facilitator prati tijek provedbe, a sudionici u ulozi sudaca, zajedno s facilitatorom, procjenjuju relevantnost argumenata i kvalitetu rasprave.</p> <p>Sudionike se pita koliko im je bilo teško braniti stranu koju su dobili, slažu li se argumenti s njihovim stvarnim stavovima? Zašto je ponekad važno promišljati o argumentima koje imaju osobe suprotnih stavova?</p>	Debata	Sudionici su se upoznali s cancel kulturom Sudionici su unaprijedili vještine argumentacije	
9.3.	10 min	Refleksija			

10	90 minuta	Stripovi koji su promijenili svijet	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: isprintani izvadci stripova papiri olovke, kemijske					
10.1.	10 min	Uvod: Facilitator pita grupu kako su zadovoljni dosadašnjim napretkom, koliko im je teško pratiti program, što su naučili. Jesu li stripovi dio kulture? Jeste li ikada čitali/pratili stripove? Može li strip biti oblik aktivizma? Ako da, znate li neke od primjera?	Razgovor		
10.2.	60 min	Stripovi koji su promijenili svijet. Na vidljivom mjestu nalaze se kraći izvadci iz stripova. Prijedlog stripova: Love is love (Marc Andreyko) Maus (Art Spiegelman) Citizen 13660 (Mine Okubo) Climate Changed (Philippe Squarzoni) Banned book club (Kim Hyun Sook i Ryan Estrada) American Born Chinese (Gene Luen Yang) Sudionici se grupiraju po stripovima temeljem prvog dojma, s napomenom da se grupiraju u skupine podjednake veličine. Svaka skupina za zadatak ima proučiti izvadak iz stripa i pokušati odgonetnuti kojom tematikom se bavi, koji mu je aktivistički potencijal, o kojim problemima/izazovima progovara? Na koji način utječe na čitatelja? Nakon grupnog rada skupine prezentiraju svoje radove i izmjenjuju mišljenja, facilitator poziva sve da se uključe u diskusiju. Nakon što su sve skupine predstavile svoja promišljanja, facilitator predstavlja problematiku svakog stripa, konteksta u kojem je nastao i utjecaj koji je imao – lokalno, nacionalno i globalno. Također kreće diskusija o aktivizmu kroz stripove i/ili grafičko izražavanje.	Individualni rad Grupni rad Debata		Sudionici su se upoznali sa stripovima kao jednim od aktivističkih alata Sudionici su svjesni da kultura podrazumijeva različite oblike Sudionici su razvili kritičko i analitičko mišljenje
10.3	10 min	Kako bi se sudionicima bolje predstavila ova tematika, facilitator predstavlja „Charlie Hebdo“ - francuski satirični tjedni časopis. Također predstavlja kako je 2015. godine izvršen oružani napad na središnji ured Charlie Hebdoa u Parizu. Sudionike propituje o kontekstu i razlozima napada. Vodi se zajednička diskusija.			
10.4.	10 min	Refleksija			

11	90 minuta	Što možemo napraviti?	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke, kemijske Kreativni materijali					
11.1.	10 min	Uvod: kako ste zadovoljni dosadašnjim programom? Smatrate li ga korisnim? Što vam se najviše/najmanje svidjelo? Koje biste dijelove programa mijenjali ili prilagođavali? Zašto?	Razgovor		
11.2.		<p>Sudionike se vraća na promišljanje o zajedničkim problemima/ izazovima na kojima su dosad radili i o kojima su promišljali.</p> <p>Facilitator naglašava kako je ova sesija posvećena jačanju njihovih ideji i razradi ideja.</p> <p>Sudionici u manjim grupama zajednički izrađuju „aktivistički plan“. Plan se treba sastojati od:</p> <p>Kratak opis problem na koji se želi utjecati</p> <p>Tri (realna i mjerljiva) cilja koja se žele ostvariti</p> <p>Tri ključna argumenta koja podupiru važnost ideje</p> <p>Ključnih poruka koje se žele prenijeti</p> <p>Određivanja ciljne skupine kojoj je namijenjen</p> <p>Metoda i/ili alata koji se mogu koristiti</p> <p>Jednog hashtaga koji se može koristiti.</p> <p>Grupama su na raspolaganju kreativni materijali za izradu plana.</p> <p>Nakon grupnog rada, sudionici izlažu svoje ideje i grupne zaključke.</p> <p>Drugi sudionici i facilitator daju povratne informacije.</p> <p>Facilitator razjašnjava kako ćemo kroz nastavak programa nastaviti raditi na ovim idejama.</p>	Grupni rad		<p>Sudionici znaju planirati vlastite aktivističke planove</p> <p>Sudionici znaju oblikovati ključne poruke i izraditi aktivistički plan</p>
11.3.	10 min	Refleksija			

12	90 minuta	Kulturne poveznice	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke, kemijske, flomasteri Četiri klupka vune različitih boja ili užadi					
12.1.	5 min	<p>Uvod: Facilitator radi uvod u aktivnost naglašavajući da je današnji cilj izraditi vizualnu kartu odnosa između „aktera“ unutar idealnog društva u kojemu svi konzumiraju kulturu.</p>	Razgovor		
12.2.	80 min	<p>Kulturne poveznice: Sudionike se dijeli u četiri jednake skupine unutar kojih predstavljaju četiri "aktera" u demokraciji: vladu, kulturni sektor, medije i građane.</p> <p>Svaka skupina dobiva list papira i olovke za izradu bilješki. Zadatak je da dobro promisle o ulozi koju njihov „akter“ ima u društvu u kojemu svi konzumiraju neki oblik kulture, odnosno koje su glavne funkcije koje taj „akter“ obavlja. Na papir trebaju zapisati pet glavnih funkcija za koje su se odlučili kao grupa.</p> <p>Grupe se sada spajaju kako bi predstavile svoje uloge svojih aktera. Facilitator potiče diskusiju i dijeljenje reakcija. Pita ih se slažu li se oko glavnih funkcija ove četvorice "aktera". Ako to žele, grupe mogu izmijeniti svoje popise u svjetlu povratnih informacija.</p> <p>Sudionici se vraćaju grupnom radu. Sada zajednički razmatraju što traže jedni od drugih (izrađuju kratke „zahtjeve“), kako bi mogli obavljati svoje vlastite funkcije i kako bi se razvijalo idealno društvo u kojemu svi konzumiraju kulturu. Grupe se zamole da odaberu dva prioriteta zahtjeva koje postavljaju svakom od ostalih "aktera" i da ih navedu pod zasebnim naslovima koristeći olovku/kemijsku druge boje.</p> <p>Na pod se postavljaju oznake „vlada“, „kulturni sektor“, „mediji“ i „građani“. Svaka grupa dobiva svoje klupko vune. Grupe sada zajedno rade iz pozicije svojih uloga/aktera. Cilj vježbe je da svaki "akter" prihvati zahtjeve od strane svakog od ostalih "aktera". Provodi se pregovaranje prvo između dvoje aktera, zatim drugih dvoje, zatim svi akteri međusobno pregovaraju. Kada postavljaju zahtjev, grupe trebaju jasno i sažeto navesti zahtjev. Također bi trebali objasniti što to uključuje i zašto postavljaju baš taj zahtjev, odnosno zašto im je važno omogućiti ispunjavanje vlastitih funkcija i kako će to doprinijeti aktivnom konzumiranju kulture.</p> <p>Nakon procesa pregovora, grupe odlučuju hoće li prihvatiti zahtjev ili ne, te je li ono što se traži pošteno i može li se izvršiti.</p> <p>Ako grupa u ulozi nekog aktera odluči prihvatiti zahtjev, tada sudionici koriste jednu od niti klupka vune "zahtjevatelja" i zalijepe je između dvije oznake na koje se odnosi pregovor kako bi označili postignuti dogovor. Grupa koja prihvaća treba zabilježiti kratku bilješku na svom papiru kako bi ih podsjetila na njihove odgovornosti i što su pristali učiniti.</p> <p>Na kraju procesa bit će vunom vidljive poveznice koje predstavljaju odnose između različitih aktera.</p> <p>Svaki od aktera imat će papir s popisom svojih funkcija, popisom zahtjeva ostalih "aktera" i popisom radnji koje su pristali poduzeti kako bi ispunili zahtjeve ostalih "aktera".</p> <p>Facilitator vodi diskusiju: Je li bilo teško zamisliti funkcije koje vlada, kulturni sektor, mediji i građani obavljaju? Je li unutar grupa bilo nesuglasica oko toga koje zahtjeve treba prihvatiti ili odbaciti? Je li vam vježba omogućila nova znanja o međupovezanosti aktera u području kulture? Koje su uloge različitih aktera u osiguravanju da svi imaju jednak pristup konzumaciji kulturnih sadržaja, programa i aktivnosti?</p>	Grupni rad Prezentacija Diskusija		<p>Sudionici su razvili razumijevanje povezanosti između prava i odgovornosti uključenih aktera</p> <p>Sudionici su osvijestili važnost međusektorske povezanosti na području razvoja i konzumacije kulture</p> <p>Sudionici su razvili vještine rasprave i suradnje</p>
12.3.	5 min	Refleksija			

13	90 minuta	World Cafe	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Stolovi Stolice Veliki papiri/flipchart Kemijske, olovke					
13.1.	10 min	<p>Uvod: Facilitator radi uvod u vježbu naziva „World cafe“ čija metodologija je jednostavan, učinkovit i fleksibilan format za održavanje interaktivnih dijaloga velikih grupa.</p> <p>U prostoriji je također pripremljeno okruženje po uzoru na kafić, odnosno stolovi su prekriveni stolnjakom, papirom, olovkama u boji, vazom s cvijećem i slično.</p> <p>Za svakim stolom trebaju biti četiri stolice (optimalno) - i ne više od pet.</p> <p>Za svakim od stolova nalazi se jedna tema. Prijedlog tema:</p> <p>Sociologija, kultura i aktivizam</p> <p>Ekonomija, kultura i aktivizam</p> <p>Politika, kultura i aktivizam</p> <p>Primjeri pitanja za svaki krug:</p> <p>Koje su zajedničke točke ovih pojmova?</p> <p>Po čemu se ovi pojmovi razlikuju?</p> <p>Kako se ovi pojmovi mogu razvijati ovisno jedan o drugome?</p> <p>Kako ovi pojmovi utječu na mlade i njihovu konzumaciju kulture?</p>	Razgovor		
13.2.	60 min	<p>Proces počinje s prvim od tri dvadesetominutnih krugova razgovora za male grupe od četiri (maksimalno pet) ljudi koji sjede oko stola. Na kraju dvadeset minuta, svaki član grupe prelazi za drugi novi stol. Oni mogu ili ne moraju odlučiti ostaviti jednu osobu kao "domaćina stola" za sljedeći krug, koji pozdravlja sljedeću skupinu i ukratko im govori o tome što se dogodilo u prethodnom krugu.</p> <p>Svaki krug ima unaprijed pripremljena pitanja za svaku od gore navedenih tema. Ista pitanja mogu se koristiti za više od jedne runde, ili se mogu nadograđivati jedno na drugo kako bi se usredotočilo na razgovor ili usmjerilo njegov smjer.</p> <p>Nakon malih grupa (i/ili između rundi, prema potrebi), pojedinci su pozvani da podijele uvide ili druge rezultate svojih razgovora s ostatkom velike grupe.</p>	World Cafe Grupni rad		<p>Sudionici su osvijestili što sve može i na koji način utjecati na kulturu i konzumaciju kulture</p> <p>Sudionici su uvidjeli da je kultura povezana s mnogim vanjskim faktorima na različite načine</p>
13.3.	10 min	Refleksija			

14	90 minuta	Mapiranje dionika	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: Papiri Olovke, kemijske					
13.1.	10 min	<p>Uvod: kako ste zadovoljni dosadašnjim programom? Smatrate li ga korisnim? Što vam se najviše/najmanje sviđelo? Koje biste dijelove programa mijenjali ili prilagođavali? Zašto?</p> <p>Sudionike se vraća na promišljanje o zajedničkim problemima/izazovima na kojima su dosad radili i o kojima su promišljali.</p> <p>Facilitator naglašava kako u ovoj sesiji nastavljamo raditi na jačanju i razradi zajedničkih ideja.</p>	Razgovor		
14.2.		<p>Sudionici rade u manjim grupama formiranim tijekom prethodnih susreta, a u kojima su radili na zajedničkim idejama (problemima/izazovima).</p> <p>Nakon što su se upoznali s kulturnim faktorima, međusektorskom povezanošću i različitim kulturnim akterima, sudionici sada zajednički rade na mapiranju aktera/dionika koji im mogu pomoći u provedbi njihovog aktivističkog plana.</p> <p>Sudionike se podsjeća na ranije spomenute aktere: vladu, kulturni sektor, medije i građane.</p> <p>Svaka grupa treba promisliti i detaljno pobrojati aktere unutar navedenih kategorija, a za koje smatraju da im mogu pomoći u ostvarivanju njihove ideje. Facilitator za to vrijeme obilazi grupe i pruža podršku.</p> <p>Nakon što su grupe odredile ključne aktere za provedbu njihovih aktivističkih ideja, sada grupe odabiru maksimalno tri aktera unutar svake od gore navedenih kategorija.</p> <p>Za svakog od aktera u ovom koraku definiraju slabe i snažnije strane, kao i potencijalne rizike i prednosti. Grupe također definiraju točne korake i/ili mjere na koji način im ovi akteri mogu pomoći u provedbi ideja.</p> <p>Nakon grupnog rada, sudionici izlažu svoje ideje i grupne zaključke. Drugi sudionici i facilitator daju povratne informacije.</p>	Debata		<p>Sudionici su naučili prepoznati ključne koji su im potrebni za ostvarivanje aktivističkih ciljeva</p> <p>Sudionici znaju analizirati ključne aktere potrebne za ostvarivanje ciljanog plana</p>
14.3.	10 min	Refleksija			

15	90 minuta	Zašto uopće art aktivizam?	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad: pripremljene (ispisane) tvrdnje papiri olovke, kemijske					
15.1.	10 min	Uvod: Zašto mi ovdje uopće pričamo o aktivizmu? Zašto ga povezujemo s kulturom? Možemo li uistinu postići promjenu? Što je potrebno za promjenu?	Razgovor		
15.2.	60 min	Zašto art aktivizam? Na papirima u prostoru nalaze se ispisane sljedeće tvrdnje: Art aktivizam mobilizira učinak. Art aktivizam nije za pojedince već za skupine osoba. Art aktivizam je snažno utjecao na povijest. Art aktivizam otvara prostore. Art aktivizam je za svakoga. Art aktivizam nije dostupan svima. Art aktivizam potiče kreativnost. Art aktivizam traži instant promjene. Art aktivizam je miran ali uporan. Art aktivizam ponekad potiče nasilje. Art aktivizam se može odnositi na bilo koji oblik umjetnosti i/ili kulture. Art aktivisti imaju snažan kulturni identitet. Sudionici prvo sami za sebe razmišljaju o ovim tvrdnjama. Za svaku tvrdnju trebaju promisliti slažu li se s njom, ili ju smatraju netočnom. Također trebaju promisliti o svim argumentima za ili protiv neke od tvrdnji. Nakon što su sudionici odlučili slažu li se s tvrdnjama te pripremili argumente, facilitator čita tvrdnje na glas. Nakon svake tvrdnje, sudionici se grupiraju ovisno o tome slažu li se ili ne s tvrdnjom. Ako se slažu, staju na jednu stranu prostorije – a ako se ne slažu, na drugi kraj prostorije. Svoja promišljanja trebaju argumentirati i objasniti zašto su tog stava. Vodi se kratka diskusija nakon svake rečenice, a ako se predomisle ovisno o izloženim argumentima, mogu promijeniti stav i položaj.	Debata		Sudionici su svjesni važnosti i djelovanja art aktivizma Sudionici su osnažili vlastito poznavanje širine art aktivizma
15.3	10 min	Sudionici sada ove tvrdnje trebaju povezati s prethodnim sesijama programa – kada (i jesmo li) pričali o toj temi? O čemu smo točno pričali vezano za tu tvrdnju? Kakvog ste stava bili prije sesije, a kakvog nakon sesije gdje smo se bavili ovom temom? Što je utjecalo na vaše mišljenje?			
15.4	10 min	Refleksija			

16	90 minuta	Kako si?	Metode	Ostvareni cilj programa	Ishodi učenja
Materijali za rad:					
16.1.	20 min	Uvod: Facilitator vraća grupu na razgovor o vlastitom kulturnom identitetu (s početka programa). Svaki sudionik promišlja o početku programa i znanjima i vještinama koje su stekli kroz program. Kako se razvijao vaš kulturni identitet? Je li se što promijenilo? Zašto? Na koji način? Što je konkretno utjecalo na promjenu kod vas?	Razgovor		
16.2.	20 min	Očekivanja: Facilitator se vraća na očekivanja izražena na početku programa. Sudionici se vraćaju do papira na kojima su samoljepljivim papirima ispisana njihova očekivanja. Uzimaju papire s očekivanjima koja se jesu ispunila, a ostavljaju ona koja nisu. Vodi se grupna diskusija, svaki sudionik se potiče na dijeljenje dojmova: Jesu li se vaša očekivanja ispunila? U kojoj mjeri? Koji faktori su utjecali? Koje metode rada su vam se najviše sviđele?	Razgovor		Sudionici su povezali svoje očekivanja s početka programa s ostvarenim ishodima programa
16.3.	20 min	Stavovi i vještine: Sudionici rade individualno i trebaju izdvojiti tri ključna znanja i tri ključne vještine koje su stekli/razvili. Zašto smatraju da će im to biti korisno? Potiče se dijeljenje iskustava.	Individualni rad		Sudionici su osvijestili stečena znanja i stavove
16.4	20 min	Dixit evaluacija: na vidljivom mjestu su raspoređene Dixit karte (ili neke druge asocijativne karte). Svaki sudionik odabire jednu kartu koja najbolje predstavlja njegovo iskustvo sudjelovanja na programu. Nakon što su svi odabrali kartu, osobe u krug dijele zašto su odabrale baš tu kartu, na što ih asocira?	Individualni rad Grupni rad		
16.5	10 min	Finalna evaluacija: sudionicima se naposljetku daje finalna, anonimna evaluacija u pisanom obliku. Evaluacija se sastoji od znanja i vještina, općenitog zadovoljstva programom, evaluacije metoda, prostora, facilitatora, korisnosti i zanimljivosti sadržaja.			

